

tő pontjai a kötetek végén összefoglaló táblázatban is megjelennek.

A tankönyvek használatát sok szép illusztráció és világos szerkesztés teszi kellemesebbé.

Mindezek alapján a *Getting the Message* valódi hiánypótló tankönyv, amelyet mind a diákok, mind a tanárok örömmel forgathatnak.

Timár Eszter

SZOFTVER-KRITIKA

The New Grolier Multimedia Encyclopedia

v6.03, Windows

Grolier Electronic Publishing, Inc.

Sherman Turnpike

Danbury, CT 06814-0023

Angol nyelvű multimédia lexikon, IBM PC-re. A *Grolier's Academic American Encyclopedia* teljes szöveganyaga, audiovizuális mellékletekkel. A hatodik kiadás terjedelme 1 CD (közel 670 Mb).

Tartalmát tekintve a *New Grolier Multimedia Encyclopedia* (a továbbiakban *NGME*) olyan általános lexikon, mely az egyetemes kultúráról igyekszik átfogó képet adni. A szöveges adatállományt térképek, képek, hangeffektusok, zenei válogatások, animációk, filmek és prezentációk egészítik ki. Az *NGME* a hagyományos értelemben vett lexikon számítógépes megfelelője, mely a szócikkek megszokott, betűrendes elhelyezésén túl újszerű struktúrákkal segíti az információ-szerzést.

A program felhasználói felülete jól áttekinthető grafikus rendszer, amely megfelel a Windows hagyományainak. A program használata az egér kezelésén kívül semmilyen különleges ismeretet nem igényel. Az adatok különböző csoportjait a menüpontokat helyettesítő gombokra való egyszeri kattintással érhetjük el. Néhány példa a 11 kategória közül:

Szókeresés

Egy adott szócikket önálló szóként vagy szókapcsolat részeként is kereshetünk. Egy önálló szócikk kikeresése (*Word Search*),

kétszeres sebességű CD-ROM meghajtóval (gyorsító tár nélkül) legfeljebb három másodpercet vesz igénybe. Az „olasz [és] irodalom [de nem] Risorgimento” szókapcsolatot öt másodperc alatt találja meg a program (110 cikkben fordul elő ez a szerkezet). A kereső panelben a keresés leszűkíthető például a képaláírásokra, a cikkekhez tartozó bibliográfiákra, megadható a szókapcsolat elemeinek egymáshoz viszonyított távolsága egy bekezdésen vagy teljes cikkben belül is.

Tudás-fák

A szócikkek nagy része úgynevezett tudás-fák (*Knowledge Tree*) segítségével is kikereshető. Az azonos tudományterülethez tartozó fogalmakat egy képzeletbeli fa törzséből kiinduló, egyre vékonyodó ágak reprezentálják, lépésenként haladva az általánostól a konkrét felé. A tudás fája a „művészetek”, „földrajz”, „történelem”, „tudomány”, „társadalom” és „technika” elnevezésű kategóriák. Ezek mindegyike olyan hierarchiát takar, melyben meghatározott alárendelések mentén, a fogalomkör szűkítésével jutunk el a keresett szóig. Így például, a „történelem” kategória alatt „Európa” – „Országok” – „Magyarország” – „Uralkodók” vonalon találjuk meg „Mária Teréziát”.

Idővonal

Az idővonal (*Timeline*) kronológiai áttekintést ad a civilizáció egészéről, i. e. 40 000-től i. sz. 1993-ig. Az egyetemes jellegű áttekintés 5544 eseményt tartalmaz, melyben helyet kap például a ma-

gyar honfoglalás is („896: The Magyars migrate to the Danube region”). Az idővonal kezdeti szakaszát nagyobb ugrások jellemzik, míg a legújabb kori történelem eseményei egy-egy évben átlag 20 feljegyzést tesznek ki. Vannak viszont marginálisnak tűnő, az áttekintés egészébe nem igazán illő dátumok is. Ilyenek például a Chicago Bulls 1993-as NBA győzelméről, vagy a *Jurassic Park* című film kasszasikeréről szóló bejegyzések.

Képanyag

A képanyag (*Pictures*) 15 kategóriát tartalmaz melyek mindegyike körülbelül 30-50 rajzból, illetve fotóból áll. Tartalmilag kifogásolható, hogy amíg négyfajta rózsáról és hatféle almáról van rajz a lexikonban, addig az emberi testről (felépítését tekintve) egyetlen egy sincs, viszont bekerült az archívumba a mandula és a nyelv. Az is furcsa, hogy helyet kapott a lexikonban az amerikai football 11 legismertebb személyisége, köztük O. J. Simpson, míg a foci kedvelői csak Pelét láthatják viszont a képeken.

Hanganyag

A hanganyag (*Sounds*) öt részből áll: „ál-lathangok”, „madárhangok”, „hangszerek”, „híres beszédek” és „zenei válogatás”. Viszonylag jó minőségű felvételeken meghallgathatjuk a prérifarkas, a varjú, vagy éppen a citera hangját, esetleg John F. Kennedy klasszikusnak számító mondatait („*Ask not, what your country can do for you...*”). A CD-n található zenei válogatás valójában reprezentatív jellegű, mivel a 12, egyenként 30-60 másodperces részlet semmilyen tematika szerint sem tekinthető a zeneirodalom keresztmetszetének. A szerkesztők a klasszikus zene néhány ismertebb képviselőjét (Bach, Chopin, Mahler, Strauss stb.) próbálták megjeleníteni a rendelkezésre álló tárolókapacitás adta lehetőségekhez mérten.

Filmek

A lexikon közel 60 filmrészletet (*Videos*) tartalmaz. Ezek többsége 20-40 másodperc hosszú. A filmek eredeti képfelbon-

tásban egy körülbelül 6x8 centiméter méretű ablakban jelennek meg. Ez az ablak a Windowsban megszokott módon méretezhető, de a nagyobb ablak rosszabb felbontást és lassúbb lejátszást eredményez. Lehetőség van a filmek egész képernyős lejátszására is, de ez hardware szempontból még többet követel.

Ismertető

Ez a szekció (*Knowledge Explorer*) 13, egyenként 4-6 perces előadást tartalmaz, és a lexikon egyik legjobban sikerült részének tekinthető. Az előadások a tudományos híradókból (pl. Delta) ismert módon, zenével és hangeffektusokkal kísért szövegek, melyeket narrátor mond el. A mozgóképeket itt állóképek helyettesítik. A témakörök („művészet”, „földrajz”, „természet”, „tudomány”) nem adnak teljes képet minden ismeretről, mégis, ez az a forma, amely a digitális adatrögzítés és a multimédia lehetőségeit a legjobban kihasználja. Egy prezentációt megnézve fogalmat alkothatunk arról, hogyan érdemes egy számunkra ismeretlen problémakör vagy tudományág jelenségeit vizsgálni.

Az *NGME* legnagyobb értéke a hypertext jellegű szöveges állomány, amely 31 358 szócikket tartalmaz. A lexikon „ismeri” Marsilio Ficinot, Déry Tibort és Richard Rortyt, megtalálható benne a kacsacsőrű emlős, a vizsla vagy a Phylum Nemertinea.

A multimédia összetevők kevés esetben tekinthetők olyan önálló információforrásnak, mely valóban egyetemes szempontok szerint jellemzi az adott témában összegyűlt ismereteket, bár ez a lexikonnak talán nem is célja. A 670 Mb-ban ma még nehezen képzelhető el ennél sokkal több adat.

A CD elsősorban az amerikai piacot célozza meg, de használhatóságát ez döntően nem befolyásolja. Valamilyen utalást bármilyen kérdéskörrel kapcsolatban találunk a lexikonban. Csak keresni kell!

Précsich Richárd